

Phát triển năng lực giao tiếp qua trò chơi ngôn ngữ trong dạy học tiếng Anh cho học sinh ở trường trung học cơ sở

Nguyễn Phan Thiên Hương*, Huỳnh Kim Liên*

*Trường THCS Long Định, huyện Châu Thành, tỉnh Tiền Giang

Received: 24/12/2023; Accepted: 28/12/2023; Published: 9/01/2024

Abstract: This article analyzes the meaningful role of using language games in forming and developing students' communication capacity according to the European Framework of Reference. The process of organizing teaching through language games that the article establishes is the basis for teachers to apply in building English lesson plans in secondary schools according to the goals of the 2018 general education program.

Keywords: Students, Communication capacity, Teaching methods, English, Language games, Secondary school.

1. Mở đầu

Chương trình Giáo dục phổ thông (GDPT) môn Tiếng Anh giúp HS phát triển các năng lực (NL) cần thiết để trở thành người học độc lập để đáp ứng nhu cầu học tập cá nhân. Trong mục tiêu phát triển năng lực (PTNL) đã tạo cơ hội tối đa cho học sinh (HS) PTNL giao tiếp (GT). Theo đó, HS có nhiều cơ hội để GT với bạn bè, với GV để rèn luyện ngôn ngữ, chủ động tích cực tham gia vào các tình huống thực tế (học đi đôi với thực hành) [2], [3].

Trước đây, việc giảng dạy ngôn ngữ chủ yếu chú trọng vào cấu trúc câu và ngữ pháp. Người học tiếng Anh thành công hay thất bại phụ thuộc vào khả năng nắm vững các quy tắc về ngữ pháp và cấu trúc câu tiếng Anh. Việc sử dụng các trò chơi trò chơi ngôn ngữ (TCNN) trong giảng dạy ngoại ngữ là một trong những phương pháp hữu hiệu có thể làm tăng động cơ học tập cho người học [2]. Chúng khích lệ người học duy trì việc học và sự hứng thú của họ với việc học. Ngoài ra, còn giúp cho giáo viên (GV) tạo ra những ngữ cảnh mà ở đó ngôn ngữ thực hành rất hữu dụng và dễ hiểu với người học. Bài viết đề cập đến các lợi ích của việc sử dụng TCNN, các loại trò chơi (TC) thường được sử dụng trong giảng dạy tiếng Anh hiệu quả tốt hơn, HS tích cực, chủ động trong việc tiếp thu, lĩnh hội kiến thức của bài học đáp ứng mục tiêu PTNL cho HS theo Chương trình GDPT mới.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Năng lực giao tiếp trong dạy học tiếng Anh

Chương trình GDPT mới môn Tiếng Anh nhấn mạnh vào việc hình thành và PTNL GT của HS [4]. Do vậy, các yêu cầu cần đạt của mỗi lớp tập trung vào năng lực giao tiếp (NLGT) ở bốn kỹ năng (KN):

Nghe, nói, đọc và viết. NLGT của môn tiếng Anh là khả năng sử dụng kiến thức ngôn ngữ (ngữ âm, từ vựng, ngữ pháp) để tham gia vào các hoạt động GT (nghe, nói, đọc, viết) trong những tình huống hay ngữ cảnh có nghĩa với các đối tượng GT khác nhau nhằm đáp ứng các nhu cầu GT của bản thân hay yêu cầu GT của xã hội. Nội dung dạy học cả về NLGT lẫn kiến thức ngôn ngữ đều dựa trên yêu cầu của NLGT bậc 1, 2 và 3 trong Khung NL ngoại ngữ 6 bậc dùng cho Việt Nam [2].

Để GT thành công trong một tình huống cụ thể, người sử dụng ngoại ngữ phải huy động nhiều kiến thức, KN, thái độ khác nhau. Theo Khung tham chiếu NL ngoại ngữ chung châu Âu, NLGT bằng ngoại ngữ bao gồm ba nhóm NL chính sau [2], [4]:

Bảng 2.1. Khung cấu trúc NLGT bằng ngoại ngữ

Năng lực thành phần	Biểu hiện (Chi số hành vi)
NL ngôn ngữ (Linguistic competence)	+ Sử dụng được từ vựng, các cấu trúc ngữ pháp, ngữ âm, ngữ nghĩa
Năng lực văn hóa, xã hội (Sociolinguistic competence)	+ GT và tư duy được các hiện tượng văn hóa trong xã hội: những tập quán, thói quen, đặc trưng văn hóa khác nhau và điều này được thể hiện rõ nét trong hành vi GT + Vận dụng được ngôn ngữ một cách phù hợp với văn hóa của cộng đồng: những tập quán, thói quen, đặc trưng văn hóa khác nhau khi tiếp xúc với các ngữ liệu thực và GT với người bản ngữ
Năng lực ngữ dụng (Pragmatic competence)	+ Truyền tải được ý nghĩa của lời nói qua cấu trúc và hiểu biết (ngữ pháp, từ vựng,...) của người nói và người nghe + Thông hiểu được ngữ cảnh của phát ngôn, cùng với những hiểu biết có từ trước đó liên quan tới chủ đề, ý đồ và hàm ý được suy ra của người nói trong các tình huống cụ thể.

Trên cơ sở cấu trúc NLGT, chúng tôi xây dựng công cụ đánh giá NLGT của HS qua quan sát

Bảng 2.2. Phiếu đánh giá NLGT của HS qua quan sát

Họ và tên HS.....				
Lớp:.....				
Họ và tên GV đánh giá:				
TT	Các tiêu chí NLGT tiếng Anh	Điểm		
		(1)	(2)	(3)
1	Sử dụng từ vựng, các cấu trúc ngữ pháp			
2	Sử dụng ngữ âm, ngữ nghĩa			
3	Tu duy các hiện tượng văn hóa trong xã hội			
4	Vận dụng ngôn ngữ một cách phù hợp với văn hóa của cộng đồng			
5	Truyền tải ý nghĩa của lời nói của người nói và người nghe			
6	Thông hiểu ngữ cảnh của phát ngôn trong các tình huống cụ thể.			
Tổng điểm				
<p>Mức 3 là 3 điểm, mức 2 là 2 điểm, mức 1 là 1 điểm</p> <p>Mức 1. HS có biểu hiện NLGT nhưng chưa thường xuyên. Cần được phát triển thêm</p> <p>Mức 2. HS có biểu hiện NLGT khá thường xuyên nhưng chưa tích cực. Cần được phát huy</p> <p>Mức 3. HS có biểu hiện NLGT thường xuyên và tích cực. Cần được duy trì.</p>				

2.2. Trò chơi và trò chơi ngôn ngữ trong dạy học ngoại ngữ

2.2.1. Trò chơi dạy học: TC dạy học là một hình thức dạy học bằng hoạt động games gây sự chú ý của HS với bài học. TC làm thay đổi hình thức học tập chỉ bằng hoạt động trí tuệ, đo đó giảm tính căng thẳng của giờ học, nhất là các giờ học kiến thức lý thuyết mới [1].

Sử dụng TC dạy học để hình thành kiến thức, KN mới hoặc củng cố kiến thức, KN đã học. Dạy học dựa trên TC là một phương pháp tạo nhiều hứng thú cho người học nhưng đòi hỏi tính sáng tạo cao của người dạy. Trong thực tế, GV thường tổ chức TC học tập để củng cố kiến thức, KN qua 3 loại TC [6].

Bảng 2.3. Phân loại trò chơi trong dạy học

Phân loại	Khởi động	Kích thích học tập	Khám phá tri thức
Mục tiêu	Tạo hưng phấn, kích hoạt tâm thế trước khi học	Kích thích tính tích cực học tập	Khám phá tri thức Trải nghiệm, tạo tình huống có vấn đề

Tên trò chơi	Các bước thực hiện	Ứng dụng
<p>1. Fun matching</p> <p>* Mục đích: tạo không khí vui tươi, thân mật, rèn luyện khả năng sáng tạo, luyện từ vựng và KN viết Tiếng Anh.</p>	<p>+ Chia lớp ra thành 2 đội bằng nhau, đội A và đội B, thành viên mỗi đội sẽ lấy ra một tờ giấy nhỏ để viết lên ước mơ hoặc ý kiến của mình</p> <p>+ Đội A sẽ là đội của những người viết toàn những câu Tiếng Anh được bắt đầu bằng cụm "If I/ You..." có ý nghĩa đồng thời đội B sẽ là đội của những người viết toàn những câu Tiếng Anh được bắt đầu bằng cụm "I/ You will...". Ở dưới mỗi câu phải ghi tên để bình chọn ra cặp nào viết hay, có nghĩa nhất hoặc vui, hóm hỉnh nhất cũng như là câu dở nhất</p>	<p>*Giai đoạn khởi động vào bài:</p> <p>*Example: First Conditional-Tiếng Anh 8 (Global succes) Unit 6: Lifestyles – Lesson 3: A Closer Look 2. –P.64</p> <p>Team A: Viết 5 câu "If-clause" trên một tờ giấy rồi cắt ra 5 câu.</p> <p>Team B: Viết 5 câu "main clause" trên một tờ giấy khác rồi cắt ra 5 câu.</p> <p>GV sẽ lần lượt bốc 2 tờ ở 2 phần ngẫu nhiên rồi đọc to cho mọi người nghe. Nếu hay có ý nghĩa thì sẽ được chọn còn không có ý nghĩa thì loại. Cuối cùng cả lớp sẽ chọn ra câu "If I..., I will..." nào hay nhất để trao giải.</p>

Đã c điểm	Chơi ra chơi, học ra học	Thao tác chơi là hình thức học tập	Thao tác chơi là nội dung học tập
Y ê u cầu	TC đa dạng	Sử dụng kĩ thuật, công nghệ	Sáng tạo

2.2.2. Trò chơi ngôn ngữ trong dạy học ngoại ngữ

TC là nguồn kích lệ, tăng cường hứng thú học tập cho HS và thường được coi là bước khởi động thu hút sự chú ý của HS vào môi trường giảng dạy ngoại ngữ. Ngoài ra, nó còn được xem là phương tiện kiểm soát lớp học. Theo Halloween các TCNN tăng cường động cơ học tập cho HS ở mức độ lớn hơn so với sách giáo khoa thông thường hay các tài liệu học tập, do chúng đòi hỏi và thúc đẩy HS phải tham gia tích cực vào TC. Đối với hầu hết các TC, sự cạnh tranh giữa những người chơi và đội chơi là một nhân tố làm tăng mạnh mẽ động cơ học tập cho họ, kích lệ họ tham gia TC. Đây cũng là lý do quan trọng nhất khiến hầu hết HS trở nên hứng thú và bị lôi cuốn vào các TC [5].

Trong dạy học môn Tiếng Anh, TCNN là PPDH tích cực theo hướng lấy HS làm trung tâm. Để đạt được mục tiêu đề ra của TC, từng cá nhân phải GT trong nhóm với nhau để tìm ra kết quả cuối cùng. Vì thế, người chơi phải sử dụng ngôn ngữ để xóa đi khoảng cách, để trình bày thông tin cần thiết cho việc hoàn thành TC. Trong TCNN, GV đóng vai trò là người cung cấp thông tin về từ vựng, về cấu trúc mới, hay là người gợi mở, giúp cho người chơi hiểu rõ hơn về vấn đề cần thảo luận [7].

2.3. Tổ chức TCNN trong dạy học tiếng Anh nhằm phát triển NLGT cho HS ở trường THCS

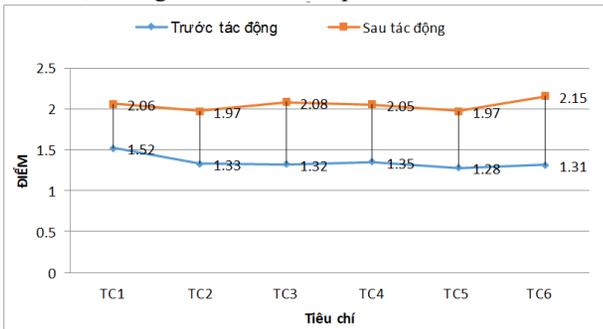
Trong dạy học tiếng Anh ở trường THCS, một số dạng Games có thể phù hợp với từng bài cụ thể trong sách giáo khoa: If I, Hangman, Noughts and Crosses, Slap the Board, Kim's Game, Tongue Twisters, Circle, Cross Puzzles, Bingo, Word Jungle, The God said ...

Bài viết này trình bày một số Games thường dùng ở một số bài trong sách giáo khoa Tiếng Anh THCS. Mỗi phần sẽ có các bước thực hiện và các bước cụ thể khi thực hiện trong một bài dạy.

<p>Nhằm mục đích khác sâu kiến thức cho HS vừa là dịp để GV kiểm tra được kết quả tiếp thu bài ngay tại lớp của HS.</p>	<p>+ Chia lớp ra thành 2 đội bằng nhau, đội A và đội B, thành viên mỗi đội sẽ lấy ra một tờ giấy nhỏ để viết lên ước mơ hoặc ý kiến của mình + Đội A sẽ là đội của những người viết toàn những câu Tiếng Anh được bắt đầu bằng cụm “If/ You...” có ý nghĩa đồng thời đội B sẽ là đội của những người viết toàn những câu Tiếng Anh được bắt đầu bằng cụm “I/ You will...”. Ở dưới mỗi câu phải ghi tên để bình chọn ra cặp nào viết hay, có nghĩa nhất hoặc vui, hóm hỉnh nhất cũng như là câu dở nhất</p>	<p>*Giai đoạn khởi động vào bài: *Example: First Conditional-Tiếng Anh 8 (Global succes) Unit 6: Lifestyles – Lesson 3: A Closer Look 2. –P.64 Team A: Viết 5 câu “If-clause” trên một tờ giấy rồi cắt ra 5 câu. Team B: Viết 5 câu “main clause” trên một tờ giấy khác rồi cắt ra 5 câu. GV sẽ lần lượt bốc 2 tờ ở 2 phần ngẫu nhiên rồi đọc to cho mọi người nghe. Nếu hay có ý nghĩa thì sẽ được chọn còn không có ý nghĩa thì loại. Cuối cùng cả lớp sẽ chọn ra câu “If I..., I will...” nào hay nhất để trao giải.</p>
<p>2. Simon says (UP/ DOWN – RIGHT/ LEFT) * Mục đích: rèn luyện sự nhanh nhạy, phản xạ tốt, luyện khả năng nghe, sự nhanh nhạy và tạo không khí vui tươi, thân mật.</p>	<p>GV phổ biến TC gồm 4 động tác: Chỉ tay lên trời (UP), chỉ tay xuống đất (DOWN), chỉ tay sang phải (RIGHT), sang trái (LEFT) và yêu cầu HS làm theo lời hướng dẫn khi GV nói Simon says và không làm theo hành động nếu GV không nói Simon says. Lần đầu GV vừa làm đúng như vậy vừa hô Simon says để tạo cho HS làm quen với định hướng và từ vựng + Sau đó GV bắt đầu hô không nói Simon says. Ví dụ như hô “Right”. HS chỉ “Right” theo hoặc tay chỉ khác hướng phải thì cũng bị bắt phạt.</p>	<p>*Giai đoạn khởi động vào bài: Tiếng Anh 6 (Global succes)*Example: Simon Say UP – DOWN – RIGHT – LEFT GV phổ biến TC gồm 4 động tác: Chỉ tay lên trời (UP), chỉ tay xuống đất (DOWN), chỉ tay sang phải (RIGHT), sang trái (LEFT) và yêu cầu HS làm theo lời hướng dẫn khi GV hô Simon says mà không làm theo hướng tay chỉ của GV thì bị bắt phạt hát 1 bài hát Tiếng Anh. *Giai đoạn cùng cô: Tiếng Anh 6 (Global succes)*Example: Simon Says (Touch your body) Unit 3: My friends- Lesson 1: Getting started –P.27 GV phổ biến TC: HS chỉ làm theo lời hướng dẫn khi GV nói “Simon says Touch your hand” nếu GV nói HS chạm sai hoặc không làm theo lời của GV thì bị bắt phạt hát 1 bài hát Tiếng Anh.</p>

2.4. Kết quả thực nghiệm

Chúng tôi đã xây dựng bộ công cụ đánh giá NLGT qua trò chơi ngôn ngữ tiếng Anh và thực nghiệm sư phạm tại Trường THCS Long Định 03 lớp (6+7) với 120 HS, chúng được thể hiện qua biểu đồ 2.1.

Biểu đồ 2.1. Kết quả NLGT qua quan sát

Qua quá trình thực hiện, có thể thấy không khí lớp học sôi nổi hơn nhiều, HS sẵn sàng vào bài mới trong môi trường mới – môi trường tiếng Anh. Từ kết quả trên, khẳng định đã phát triển được NLGT của HS trong dạy học tiếng Anh qua trò chơi ngôn ngữ.

3. Kết luận

Việc sử dụng các TCNN trong dạy học ngoại ngữ nói chung và tiếng Anh nói riêng là một trong những phương pháp hữu hiệu có thể làm tăng động cơ học tập cho người học, một trong những yếu tố quyết định đến thành công trong việc học ngoại ngữ của HS.

Đồng thời, giúp và khích lệ HS duy trì việc học và sự hứng thú của HS với việc học.

Tài liệu tham khảo

- Alsawaier, R. S. (2017). *The effect of gamification on students' engagement and motivation in three WSU courses. (Doctoral thesis)* Washington State University
- Bộ Giáo dục và Đào tạo (2014), Thông tư số 01/2014/TT-BGDĐT về Khung NL ngoại ngữ 6 bậc Việt Nam, Hà Nội.
- Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), Chương trình GD phổ thông môn Tiếng Anh, Hà Nội.
- Bộ Giáo dục và Đào tạo (2009), *Một số vấn đề về đổi mới phương pháp dạy học bậc THPT môn tiếng Anh*, Hà Nội.
- Trần Thị Chinh (2018). *Tổ chức các TC học tập trong dạy học Địa lí ở trường trung học phổ thông*. Luận án tiến sĩ, Trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên
- Diwakar, P. (2019). A Study of Competency Based Value Oriented Teaching-Learning in English Language. *Online International Interdisciplinary Research Journal*, 9(1), 357-363
- Richter, G., Raban, D. R., & Rafaeli, S. (2015). “Studying gamification: The effect of rewards and incentives on motivation” *In Gamification in education and business* (pp. 21-46). Springer, Cham.